

Profesor dr hab. inż.
Jan Ryszard Dąbrowski

*Honorowy
Profesor*

Politechniki Białostockiej

Prof. dr hab. inż. Jan Ryszard Dąbrowski

Profesor Jan R. Dąbrowski urodził się 24 sierpnia 1952 roku w Wysokiem Mazowieckiem, gdzie ukończył Liceum Ogólnokształcące. Studia wyższe rozpoczął w 1970 roku na Wydziale Chemicznym Politechniki Łódzkiej. Od 1972 roku kontynuował naukę w Moskiewskim Chemiczno-Technologicznym Instytucie im. D.I. Mendelejewa. W roku 1977 ukończył studia wyższe z wyróżnieniem. Już w trakcie studiów głównym obszarem jego zainteresowań naukowych stała się tribologia – nauka o tarcu i procesach towarzyszących, zwłaszcza w obszarze badań zjawisk kontaktowych z udziałem substancji smarowych. Stopień doktora nauk technicznych uzyskał w 1980 roku w Politechnice Wrocławskiej.

Z tym okresem aktywności zawodowej Profesora wiążą się kontakty i współpraca z uznanymi autorytetami naukowymi, m.in. Prof. M. Furey'em (Wirginia State University and Polytechnic Institute), Prof. A. I. Matwiejewskim (Rosyjska Akademia Nauk), czy Prof. K. Meyerem (Niemiecka Akademia Nauk, b. NRD). Wieleletnia współpraca (1981–1989) oraz staż naukowy w Instytucie Technologii Chemicznej Niemieckiej Akademii Nauk w Berlinie (1988–1989), przyczyniły się do rozwoju wspólnych badań dotyczących oddziaływań dodatków smarowych z metalicznymi powierzchniami tarcia.

W 1989 roku, decyzją Rady Naukowej Instytutu Technologii Chemicznej Niemieckiej Akademii Nauk, uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk technicznych w dyscyplinie technologia chemiczna.

Tytuł profesora nauk technicznych otrzymał w 2005 roku. Po uzyskaniu tytułu profesora rozwijał pionierskie w skali kraju, nowe kierunki badawcze, dotyczące w szczególności implantacyjnych stopów tytanu, badań substytutów płynów biologicznych, zwłaszcza cieczy synowialnej oraz śliny, trwałości eksploatacyjnej elementów protetyki stomatologicznej.

Profesor Jan R. Dąbrowski jest autorem i współautorem ponad 250 publikacji naukowych, w tym: monografii, artykułów w renomowanych, międzynarodowych czasopismach oraz referatów na konferencjach krajowych i zagranicznych. Publikował w takich czasopismach, jak m.in.: Wear, International Tribology, Metallurgical and Material Transactions, Journal of Biomedical Materials Research, Advances in Medical Sciences, International Journal of Molecular Sciences, International Journal of Nanomedicine.

Jest autorem monografii nt. Spiekane biomateriały na bazie stopu Co-Cr-Mo, współautorem 3 książek – w tym 1 wydanej za granicą (Zivcak J., Sidun J., Dabrowski J.R.,

Hudak R.: Procesy degradacji w implantologii, Wyd. TU, Kosice 2014) oraz rozdziałów w 3 zwartych wydawnictwach książkowych. Jest także autorem 11 zgłoszeń patentowych i patentów, a wiele prac zostało wdrożonych.

Profesor był promotorem 6 obronionych prac doktorskich, a 3 z nich zostały wyróżnione. Obecnie jest promotorem 2 otwartych przewodów doktorskich. Był także promotorem wielu studenckich prac dyplomowych, inżynierskich i magisterskich.

Aktualne tematy prac naukowych Profesora dotyczą badań biologicznych układów tribologicznych – zwłaszcza w obrębie stawów i układu stomatognatycznego, biomateriałów implantacyjnych, biodegradowalnych tworzyw sztucznych i kompozytów oraz substytutów śliny i cieczy synowialnej.

Profesor Jan R. Dąbrowski brał udział w realizacji 13 zamawianych projektów badawczych, w tym w 7 grantach (KBN, MNiSzW, NCBiR) pełnił funkcje kierownika. Wyróżnić tu można takie projekty badawcze, jak m.in.: Otrzymywanie biomateriałów na implanty biomechaniczne metodą metalurgii proszków (1998–2000), Kompozytowe wszczepy dokostne na bazie stopu Co–Cr–Mo (2002–2004), Zastosowanie metalurgii proszków do otrzymywania nowych implantacyjnych stopów tytanu (2007–2009), Badania tarcia i zużycia w zespoleniach kości (2010–2013).

Jednym z najważniejszych osiągnięć praktycznych prof. Jana R. Dąbrowskiego była współpraca (kierownik zespołu) przy opracowaniu cieczy smarowej do doglądania bieżni łożysk tocznych, wdrożonej w Zakładach Łożysk Tocznych „Iskra” w Kielcach. Należy też wymienić wieloletnią współpracę z firmą Aesculap oraz regionalnymi, czołowymi producentami sprzętu i instrumentarium medycznego: ChM w Lewickich k. Białegostoku oraz Medgal w Księżynie k. Białegostoku. Na szczególne podkreślenie zasługuje współpraca z firmą Georg Oest Mineraloelwerk we Freudenstadt k. Stuttgartu (Niemcy), gdzie w latach 1990–1992 zajmował się zagadnieniami tarcia i smarowania w procesach tłoczenia blach karoseryjnych oraz aspektami ekologicznymi użytkowania i utylizacji smarów technologicznych. Kierował zespołem badawczym, który opracował szereg smarów do tłoczenia blach karoseryjnych, głównie dla firm niemieckich (m.in. Daimler-Benz).

Od 1992 roku Profesor Jan R. Dąbrowski pracę zawodową kontynuował na Wydziale Mechanicznym Politechniki Białostockiej w Białymstoku. Rozpoczął tu tworzenie własnego zaplecza naukowego i dydaktycznego, wykazując kreatywną i owocną aktywność w obszarze organizacyjnym nauki i dydaktyki. Realizując swoje zainteresowania naukowe i zawodowe, w 1993 roku objął funkcję kierownika Katedry Materiałoznawstwa na Wydziale Mechanicznym PB.

Rozpoczął wtedy przygotowania do uruchomienia nowej, pionierskiej w skali kraju specjalności inżyniera ortopedyczna i protetyczna, na kierunku mechanika i budowa maszyn. Kształcenie w tej specjalności, przy znaczącym wsparciu ze strony Akademii Medycznej w Białymstoku, rozpoczęło się od roku akademickiego 1994/95. Następnymi etapami tej działalności było uruchomienie specjalności, a następnie kierunku inżyniera biomedyczna (od roku 2015). Ostatnim, ważnym elementem jego aktywności dydaktycznej i organizacyjnej był udział w przygotowaniu i uruchomieniu na Wydziale Mechanicznym PB nowego kierunku kształcenia – inżyniera materiałowa i wytwarzania (od roku akademickiego 2018/19).

Profesor Jan R. Dąbrowski jest czynnym uczestnikiem zagranicznych i krajowych organizacji naukowych i technicznych, m.in.: Niemieckiego Stowarzyszenia Biomateriałów Nadrenii–Westfalii (AG Biomaterialien NRW e.v, 1993–2003); Polskiego Towarzystwa Tribologicznego (od 1983), Polskiego Stowarzyszenia Biomateriałów (od 1998); Komisji Nauki na Rzecz Obronności i Bezpieczeństwa Kraju KBN (sekcja TOOB, 2003–2004), Komisji Fizyki Stosowanej i Techniki PAN, Oddział w Lublinie (1999–2007), Komitetu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN (od 2016), Komitetu Nauki o Materiałach (sekcja Biomateriałów, od 2016), Komitetu Nauk Fizycznych i Chemicznych PAN (Oddziały w Olsztynie i Białymstoku, od 2016).

Zajmował eksponowane stanowiska i pełnił odpowiedzialne funkcje w strukturach Uczelni i Wydziału. Będąc członkiem Senatu PB, kierował pracami Komisji Współpracy Międzynarodowej (2002–2005). Był członkiem Komisji Nauki na Wydziale Mechanicznym PB (2008–2019), a od 2016 roku kierował pracami tej Komisji. Pełnił funkcje kierownika Katedry Inżynierii Materiałowej i Technologii Maszyn (2006–2009), Zakładu Inżynierii Materiałowej i Biomedycznej (2009–2011), a następnie Katedry Inżynierii Materiałowej i Biomedycznej (2011–2018).

Za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną otrzymał liczne nagrody Rektora PB oraz wyróżnienie od Rektora Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku za współpracę naukową z UMB. Został odznaczony: Srebrnym Krzyżem Zasługi (1999), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2003), Złotym Medalem za Długoletnią Służbę (2010).